

Beleidsplan 2025-2028

Stichting de Stilte

luisterversie
beleidsplan

*Misschien is niets geheel waar,
en zelfs dat niet*
Multatuli *idee 1*

Vooraf

Een poging alomvattend te zijn

Net zomin als dat Keulen en Aken op één dag gebouwd zijn, is de Stilte het resultaat van kortstondige genialiteit. Elke stap is een soms weloverwogen, soms toevalligerwijze tot stand gekomen beweging geweest. Scherper dan ooit is de grondslag toen en nu: 'elitaire' danskunst voor ieder mens, groot en klein. In 30 jaar tijd heeft de Stilte 1,4 miljoen toeschouwers bereikt vanuit het groeiend inzicht dat dans de poëzie van het theater is.

De ware vrijheid

Door de jaren heen is ons werk losgeweekt van wensenlijsten van doelgroepen. De onderwerpkeuze is vrij en we hoeven niet te 'bedoelen'. Thema's zijn het voertuig van de maker en niet de bestemming. In het creatieve proces kan de bron verdwijnen. Voor makers van de Stilte betekent dit een vrijheid omdat ze niet hoeven te voldoen aan verwachtingen en kunnen vertrouwen op hun intuïtie. Diezelfde vrijheid kennen we toe aan het publiek. We verlangen geen gewenste antwoorden. Wij gaan ervan uit dat kinderen die de ruimte krijgen, hun eigen verhaal produceren en medeschepper zijn. Een voorstelling krijgt zijn betekenis door de toeschouwer. Als kunst een spiegel heet te zijn, verandert het beeld in die spiegel bij de gratie van de persoon die erin kijkt.

Met begrenzing

Om Gerrit Komrij te citeren: 'er bestaat geen vrijheid in een zandwoestijn.' Beperkingen komen voort uit onze eigen keuzes en de waardering die we daaraan toekennen. Elke stoel, elk gordijn, elke vloer op het podium heeft invloed op de choreografie. Vanaf de eerste ingreep begint de zoektocht naar spanningsbogen en samenhang. Er zijn meer grenzen in ruimte en tijd: een (school)voorstelling kan niet langer duren dan 60 minuten, het dansoppervlak kan niet groter zijn dan 10 bij 10 meter en de middelen die ons ter beschikking staan, moeten passen in een bakwagen.

Mensen

Voor de Stilte is menselijke interactie de drijfveer van de dans. Dansers communiceren met elkaar en met het publiek. Binnen die context draagt de inhoud elke abstractie uit zonder het beeld van vraag en antwoord, actie en reactie te verliezen. We kijken naar mensen. Op het podium ontspint zich een kennismakingsproces met elkaar in een wereld die zijn eigen wetmatigheden kent. We imiteren niet de bestaande werkelijkheid, maar zetten er een andere tegenover.

Elitair voor iedereen

We maken voorstellingen voor alle kinderen, wetend dat we de perceptie van de toeschouwer, jong of oud, ingewijd of niet, maar ten dele kunnen beïnvloeden. Het aantal factoren dat onze waarneming kleurt is onmetelijk. Vanuit dat besef blijven we op zoek naar en ontvankelijk voor nieuwe doelgroepen. Met die basishouding is het geen toevaligheid dat we met mensen en maatschappelijke organisaties in aanraking zijn gekomen waar we ons voorheen niet van bewust waren.

Waar we aanvankelijk dachten dat we met het reguliere basisonderwijs iedere boreling te pakken hadden, kwam daar in de laatste kunstperiode het speciaal onderwijs bij. Door uitvoeringen voor dove en blinde kinderen werd onze eigen waarneming verruimd. *De Troostprijs* veranderde van betekenis. Nog sterker werd het adagium 'one size does not fit all' bevestigd. Als gezelschap ervoeren we de zintuiglijkheid in al zijn dimensies en werd de thematiek, juist in *de Troostprijs* nog nadrukkelijk aanwezig, naar de achtergrond gedrukt. Dat we hier verdere stappen in moeten zetten, is duidelijk. Hoe weten we nog niet. Met [Koninklijke Kentalis](#) in Sint-Michielsgestel betreden we een terrein dat we nog willen ontginnen.

De allerkleinsten

Acht jaar hebben we nodig gehad om de sleutel te ontdekken die de deur opent van kunst voor peuters. Acht jaar na de eerste confrontatie met een voorstelling voor de allerkleinsten in Helsinki. Aanvankelijk met de scepsis van de kunstenaar die met Nijntje geen genoeg neemt en een beestachtiger product van reflectie en diepgang voorstaat.

Die eerste voorstelling heette *HiHaHuttenbouwers*, in 2014 gemaakt door Jack Timmermans en Jack Gallagher. Inmiddels hebben Gertien Bergstra en Femke Somerwil zich toegelegd op voorstellingen voor de allerkleinsten, waarbij muziek een grote rol krijgt toebedeeld. De Stilte kiest voor te componeren muziek die gelijk oploopt met de creatie van de voorstelling.

Muziekkeuze

In het kiezen van muzikale partners is in de laatste periode een nieuwe horde genomen die de artistieke vrijheid vergroot. Door ervaringen met o.a. Jeroen van Vliet, Mete Erker, Paul van Kemenade, Martin

Fondse, Remy van Kesteren, Cappella Pratensis, Pianoduo Mephisto en Artvark weten we dat elke grens kan worden verlegd. Zeker de samenwerking met Cappella Pratensis voor jonge kinderen was een tour de force. Voor de leek is polyfone muziek veel van hetzelfde. De live uitvoering met verrassende scènewisselingen hield de aandacht vast. In de nieuwe periode gaan we voor het eerst in zee met Philzuid en accordeonduo Toeac zonder restricties in repertoire. Er bestaat geen 'kindermuziek', net zomin als dat er 'kinderdans' bestaat. We vinden het uitermate prettig dat niet de minsten in de wereld van de muziek zich met ons willen engageren en mede pleitbezorger worden van een hoogwaardig aanbod voor kinderen.

Bronnen

Voorstellingen van de Stilte ontstaan vanuit een veelheid aan bronnen. Associaties, materiaalkeuzes en verhandelingen gaan vooraf aan een woordeloze plot. Soms met een flexibel toneelbeeld, soms met een lange filosofische beschouwing. Een klein voorbeeld van dit laatste is *Mongens en Jeisjes* uit 2013. Met de titel als begin wordt *La Deuxième sexe* van Simone de Beauvoir teruggehaald; *De Schoonheid van het Verschil* van Martine F. Delfos en *De Maakbare Man* van Maxim Februari worden gelezen. Inspiratiebronnen die verborgen blijven voor publiek, jong en oud. De voorstelling is geen plaatje bij een hoogst intellectueel staaltje zelfstudie. De vorm van *Mongens en Jeisjes* wordt gevoed door een poppenkastsketch van Johnny en Rijk en een samenraapsel van kostuums, maskers, tassen en kasten. En een gedicht:

Alletwee

Moeder had gehoopt, dat je een meisje was,
en dat was je ook, vanbinnen,
maar omdat je ook een jongen bent,
wist je niet met wie je moest beginnen.

Uit: Alles faalt tot ik het nalaat, Hans Verhagen

Nieuwe ideeën uit oude materialen

Met het oog op hernemingen is de Stilte zuinig met decors en kostuums. Dit leidt vaak tot hergebruik in nieuwe voorstellingen. De kasten aan weerszijden van het podium die *Mongens en Jeisjes* vorm geven, vinden in 2018 hun weg in de productie *De Ontspoking* als achterwand. Stoelen uit *Don Quichot* (2004) doen dienst in *Voor de Draad Ermee* (2023), antieke garderobemeubels uit *Niet te Filmen* (2002) staan in *Tegenwind* (2024), de papieren zuilen uit *De Lopende Lijn* (2013) bepalen het toneelbeeld van *Komen en Gaan* (2024). Hetzelfde, maar dan anders. Vernissages en andere gelegenheidsoptredens zijn prima voor 'oude' kostuums. Bij de opening van het Van Goghcentrum in Nuenen in mei 2023 met koningin Maxima als gast worden kostuums gebruikt uit een opdracht van 20 jaar daarvoor; voor de opening van de nieuwbouw van het Amphia ziekenhuis in 2019 worden kostuums van *De Ontspoking* aangetrokken. De zuinigheid in decors en kostuums is ook zichtbaar in een strakke stilering zonder overdaad die de samenhang in klank en beeld versterkt. De vorm is weloverwogen inhoud. De inhoud is weloverwogen vorm.

In 2029 wil de Stilte het punt bereikt hebben dat:

- ieder kind in de regio in theater of op school met de Stilte in aanraking komt;
- een verschuiving van artistieke verantwoordelijkheden heeft plaatsgevonden;
- een voortrekkersrol heeft in het samenbrengen van dans en hoogstaande muziek voor kinderen;
- 30% van de totale begroting wordt ingebracht uit eigen inkomsten;
- er een toename is van 10% met dansers en medewerkers met een niet-westerse achtergrond;
- de relaties met het speciaal onderwijs structureel zijn geworden;
- overwerk geminimaliseerd is binnen de organisatie;
- het internationaal de weg vrijmaakt voor dansvoorstellingen in de grote zaal;
- onze programma's voor de kinderopvang (ook) aansluiting vinden bij het Actieprogramma [Kansrijke Start](#) (VWS).

Profiel

Visie

Wie in zijn eigen cocon wil blijven, beschouwt het onbekende als ongewenst en wil alleen bevestigd worden. Hij herleidt de wereld tot polariteiten, vermijdt risico's en de angst regeert. Beheersbaarheid komt centraal te staan en de uniformiteit viert hoogtij. Wie met creativiteit en kunst werkt, kan niet anders dan omgekeerd evenredig functioneren. Pluriform, met lef, risicovol en onbevungen. Toch gaat de Stilte een stap verder. Of is het een stap terug? Met de nadruk op de laatste kwalificaties is niet het scheiden, maar het verenigen van uitersten een realistischere weergave van hoe een proces verloopt. Zonder angst is er niets te overwinnen, zonder imitatie is er geen begin van verbeelding. Een proces is een pad van schijnbare tegenstellingen. Het vooruitgangdenken is in onze samenleving gangbaar, maar de vraag of deze wereld alleen maar sprongen vooruit maakt, is een retorische.

Jezelf bevragen is een goed begin, maar nog geen antwoord. Iedereen ziet wat anders in hetzelfde. Met die wetenschap kun je niet anders dan tolerant zijn en erkennen dat jouw visie één van de vele is. Belerende thema's vermijden we. We willen niet de schoolmeester zijn die het antwoord al weet. We willen een ontvankelijk, onbevungen publiek ruimte laten. Ieder mens is verschillend en heeft er recht op verschillend te zijn.

de Stilte maakt voorstellingen waarin het podium de plaats is van een parallelle werkelijkheid die de bestaande werkelijkheid in een geconcentreerde vorm laat zien.

Missie

de Stilte is een dansgezelschap dat zich toelegt op voorstellingen voor kinderen. Met in moderne dans geschoolde professionals wordt in dagelijkse trainingen en repetities gewerkt aan nieuw en bestaand repertoire. Voorop staat de intentie om elke dag beter te worden. In wisselwerking met een publiek van kinderen blijven voorstellingen en dansers zich ontwikkelen. Niets in deze wereld blijft hetzelfde, de wording is een natuurwet.

de Stilte heeft de ambitie kinderen in aanraking te brengen met dans als blikopener voor het onbekende. Kinderen te raken. Kinderen te bevestigen, te stimuleren en gerust te stellen in hun staat van kwetsbaarheid, in hun 'anders' zijn, in hun creativiteit. Niets is zo geruststellend als de ervaring dat je niet de enige bent, dat er solidariteit bestaat, empathie in een gedeelde beleving.

Kiezen voor kinderen betekent dat je kiest voor het worden, het groeien, het ontdekken. Voor de mens in al zijn kwetsbaarheid. De wereld van volwassenen staat de eigenschappen die een kind van nature heeft in de weg. Met wie je omgaat, de gronden waarop je iemand beoordeelt en de normen die daaraan ten grondslag liggen, worden uiteindelijk bepalend.

Uit alle macht probeert de Stilte kinderen te stimuleren hun zwakte als kracht te ervaren en zich te wapenen tegen een wereld van uiterlijkheden en machtsvertoon. Onzekerheid en angst zijn geen zwaktes als je ze onderkent.

Ons werkterrein bestaat uit scholen en maatschappelijke organisaties, theaters, festivals en culturele centra. We gaan uit van 200 voorstellingen,¹ 275 dansduetten² en 1.000 educatieve activiteiten³ per jaar voor gemiddeld 60.000 bezoekers.

Kernactiviteiten

We presenteren dansvoorstellingen voor kinderen en hun familie, bij voorkeur met live muziek. In het hele land, ook daar waar de theaters ontbreken, omdat ieder kind het verdient om door nieuwe ervaringen nieuwe perspectieven te ontdekken.

De variatie in het repertoire loopt van intieme dansvoorstellingen op school tot optredens in grote zalen.

We kiezen voor technisch hoogstaande dans gebaseerd op lichaamstaal. De voorstellingen kenmerken zich door een hoog abstractieniveau en zijn gevarieerd in beeld en tempo om de aandacht vast te houden. Ter verrijking worden door een eigen educatieteam activiteiten ontwikkeld en uitgevoerd.

We kiezen voor een variëteit aan dagelijkse trainingslessen om dansers verder te scholen in hun talent. Door het instuderen van het repertoire met meerdere casts worden basisvaardigheden en persoonsgebonden kwaliteiten naar boven gehaald.

Naast het creëren van nieuwe producties houden we bestaand repertoire levend. Het uitvoeren daarvan leidt tot een onafgebroken proces van ontwikkeling en een verkenning van nieuwe doelgroepen.

¹ 200 voorstellingen, waarvan 70 reguliere voorstellingen en 130 schoolvoorstellingen (in het theater)

² 275 dansduetten (1-2tjes) als schoolvoorstellingen

³ 1.000 schoolgebonden activiteiten: workshops, lezingen, trainingen

Beproefde producties worden na een of twee seizoenen aangeboden in het internationale circuit met Frankrijk en België als speerpunt.

Artistieke signatuur

In 2020 schreven we met de woorden van Gerrit Kouwenaar dat we nooit naar iets anders getracht hebben dan:

*het zacht maken van stenen,
het vuur maken uit water,
het regen maken uit dorst.*

Nog steeds beschouwen we het opheffen van tegenstellingen als een inspiratiebron. Kunst en school, kunst en zorg, kunst en theater komen samen in een voorstelling. Verleden, heden en toekomst komen samen in een voorstelling. Mensen komen samen in een voorstelling. We gaan voor de *Homo Mollis*, de weke mens. We zijn die weke mens, met alle twijfels onderweg, al gaan we nog zo vastberaden aan de slag met onze idealen. Als je nog niet weet wat het worden gaat, zijn er twijfels.

Maar we weten ons gesterkt door het verleden. Multatuli immers schreef in de negentiende eeuw al: *'Nergens aan twijfelen, is het zekerste middel om nooit iets te weten.'* Het verleden leert ons dat we niet alleen zijn in het niet-weten. Kouwenaar leert ons dat je een leven lang kunt streven naar wat een ander voor onmogelijk houdt. Waarom niet het onmogelijke nastreven als je al weet wat haalbaar is?

de Stilte verabsolueert noch de vorm noch de inhoud. de Stilte brengt kunst en educatie, jong en oud, traditie en vernieuwing, deskundige en leek, danser en kind samen.

Voorstellingen van de Stilte zijn:

- kwetsbaar: niet belerend, genuanceerd, meerduldig;
- communicatief: in dialoog tredend, open;
- humoristisch: relativerend, ontladend;
- onderzoekend: voorbij het gekende, de danstaal overstijgt het thema;
- eigenzinnig: eigen signatuur, een eigen wereld naast de bestaande;
- poëtisch: verbijzonderen van het alledaagse;
- ambachtelijk: helder in vormgeving en dramatische structuur;
- voorbij de trend: tijd nemend, ruimte biedend aan reflectie en fantasie;
- rijk aan dansvocabulaire: een vanuit improvisatie en individuele danskwaliteiten gevoede taal.

Elke voorstelling heeft zijn eigen logica. De toeschouwer moet bij aanvang worden ingewijd in de regels. Deze openbaren zich op een onbewust niveau. Het is aan de maker om die regels tijdens het maakproces als eerste te ontdekken. Indachtig Paul Klee: *'de kunstenaar weet alles, maar dat weet hij pas achteraf.'* Ter bevestiging voegen we hier graag een uitspraak van de grote kindervriend Theo Thijssen aan toe: *'t Spreekt vanzelf, dat ik u niet wil wijsmaken, da'k zoo bedachtzaam-opzettelijk, zoo bewust de zinnen máák; ik schrijf vanzelf zoo, en verklaar achteraf.'*

Terugblik 2021-2024

Het inleveren van de plannen voor 2021-2024 loopt gelijk met het begin van de Coronacrisis. De eerste slachtoffers van Covid-19 worden in de zomer van 2020 herdacht in de Grote Kerk van Breda met een serie dansconcerten, [Stemming](#), in samenwerking met de componisten Daan Manneke en Dyane Donck, organist Aart Bergwerff, Cappella Pratensis en dansers van de Stilte in een choreografie en onder regie van Jack Timmermans. Tussen de verboden en geboden door weet de Stilte in 2020 en 2021 nog vele uitvoeringen te realiseren in Nederland, Frankrijk en Duitsland. Nadrukkelijk hebben we ons niet ingelaten met digitale presentaties, omdat dans beleefd moet worden in het hier en nu; in het formaat waarin het menselijk lichaam zich driedimensionaal tonen kan. Op elk scherm gaat de essentie verloren. In februari 2021 betekent het afscheid van Chris van Koppen als directeur van KunstLoc Brabant een eenmalig project met polyfone zang van Cappella Pratensis. Met elastieken lijkt de productie een eerste proeve voor *Oor/Sprong*, een scholenproject met Cappella Pratensis waarvoor in diezelfde periode de eerste kerken worden aangezocht. Uiteindelijk wordt [Oor/Sprong](#) een nieuwe productie met een ander concept. De locaties blijken te karakteristiek om ongemoeid te laten.

Vanaf het najaar van 2020 en in de eerste maanden van 2021 leidt Jack Timmermans een samenwerkingsproject met 12 Zuid-Afrikaanse choreografen via individuele ZOOM-besprekingen. De

opzet, het maken van solo's voor het basisonderwijs, wordt gewijzigd door een *lockdown* in Zuid-Afrika en mondt eind februari uit in solo's voor een online festival, *My Body, My Space*.

In 2021 vindt het creatieproces van *Wacht 's Even* plaats, een productie van Gertien Bergstra en Femke Somerwil. In het Chassé Theater wordt *Wacht 's Even* in meerdere tijdsblokken aan een publiek van kinderen vertoond tijdens het scheppingsproces. De muziek van Jeroen van Vliet ontstaat geleidelijk vanuit improvisatie. De productie wordt Europees ondersteund vanuit [Mapping](#). Hoe inspireren we kinderen te kijken naar onze voorstellingen? Het heeft bij de Stilte geleid tot een zorgvuldige afweging in het plaatsen van toeschouwers. Voor de kleinsten betekent dit intieme voorstellingen met een bescheiden publiekscapaciteit. Soms met een introductie, soms niet.

In oktober en november 2021 volgen repetities en uitvoeringen van *Oor/Sprong*. Voorstellingen in de Johannes de Doperkerk in Waalwijk en de Belevingskerk in Asten met Remy van Kesteren en Cappella Pratensis. Kinderen uit dorpen zonder theater wonen een voorstelling bij in een theatrale setting. In december wordt de Cultuurprijs Noord-Brabant aan de Stilte uitgereikt door de Commissaris van de Koning, Ida Adema met in juni 2022 een presentatie van het gezelschap in het eigen theater.

'Hoe kinderen te verrijken met een belevenis van blijvende waarde? Hoe de voortdurende wereld voor even tot staan te brengen in een nieuw hier en nu? Met stilte en schoonheid. Dit dansgezelschap uit Breda verricht het wonder telkens weer.'
Laudatio uitreiking Cultuurprijs Noord-Brabant 2021

Met een witte vleugel, een geleende witte contrabas, zeven witte blokken, een witte vloer en een witte achterwand wordt in februari en maart 2022 gerepeteerd voor [de Troostprijs](#). De choreografie en de enscenering zijn dusdanig verenigd dat Jack Timmermans beide voor eigen rekening neemt. De ironie wil dat de thematiek – sterrendom, competitief streven en een prijzenregen die leidt tot hoogmoedswaan en oorlog – valt in een periode dat Martin Fondse wordt benoemd tot Componist des Vaderlands en de Stilte de Noord-Brabantse Cultuurprijs 'wint'. Wranger is misschien nog wel de oorlog die op het continent uitbreekt als Rusland Oekraïne binnenvalt. We tuimelen van AWARDS naar A WAR.

In dezelfde maanden vinden uitvoeringen van [Do-re-mi-ka-do](#) plaats. Naast Helene Jank is een tweede musicus als stand-in nodig. Marit van der Lei blijkt een prima vervangster. Dankzij het harde werk van onze drie repetitoren hebben we vanuit de dans vier bezettingen.

In juni vindt het zesde [Brabantse Internationaal Kinderfestival](#) plaats met twee Stilteproducties, *de Troostprijs* in het Chassé Theater en *Wacht 's Even* in de bibliotheek. Met Helene Jank geeft Jack Timmermans een workshop rondom muziek en dans aan deelnemers van het Europese project *Mapping*. Ter inspiratie maakt Jack Timmermans een korte choreografie met twee dansers van La Baracca en twee dansers van de Stilte.

In juli 2022 nemen we afscheid van drie ervaren dansers die samen bijna veertig jaar bij het gezelschap hebben gedanst. Het afscheid betekent een nieuw begin voor het artistiek team. Met het oog op de toekomst wordt de samenstelling van het ensemble een gemeenschappelijke verantwoordelijkheid. Het voorjaar van 2022 mondt uit in een intensieve periode van herinstuderingen. [De Tijd Loopt](#), een choreografie van Lidia Wos, die in oktober 2022 in première gaat, wordt ingestudeerd met Chiara Aldoriso en Elvedin Šiljdedić als nieuwe dansers. [Mankind](#), dat in het seizoen 2022-2023 zijn laatste speelperiode ingaat, wordt ingestudeerd met Ivar Draaisma.

Ondertussen maakt Jack Timmermans de voorstelling *Voor de Draad Ermee* met Femke Somerwil als assistent. De schetsen van duetten worden begeleid door korte improvisaties van Stevko Busch aan de piano. Een paar weken voordat we in de Dominicuskerk in Amsterdam met Muziekgebouw aan het IJ schoolvoorstellingen uitvoeren, annuleert het onderwijs de serie door vervoersproblemen. We benutten de periode met repetities in de Sint-Lambertuskerk in Veghel, vooruitlopend op de speelperiode in januari 2023. De verschillende locaties van *Oor/Sprong* vragen om nieuwe versies.

In 2023 zijn de markantste momenten in mei de opening van het Vincentre in Nuenen met koningin Maxima in samenwerking met Artvark Saxofoonkwartet, in juni de laatste voorstelling van *Mankind* in de Grote Kerk Breda met Paul van Kemenade en Stevko Busch. Een nieuw *1-2tje* van Gertien Bergstra wordt op repertoire genomen. Minder goed nieuws is de ziekte van de artistiek leider. De masterclasses in Durban en Johannesburg moeten geannuleerd worden, de tournee daarentegen vindt doorgang. Kort na de kuur hervat Jack Timmermans de repetities van *Tegenwind* en wordt de première opgeluisterd met een *happy end*. Begin januari 2024 wordt hij gezond verklaard.

In februari 2024 gaat *Blikvangers* van Gertien Bergstra, Femke Somerwil met Helene Jank in première.

Onze experimenten met verschillende leeftijden bij dezelfde voorstelling hebben de opsplitsing in leeftijdsgroepen en de aanduiding van leeftijdsgrenzen verder gerelativeerd. Net zomin als Bach exclusief voor volwassenen is, is een Stilteproductie leeftijdsgebonden. Probleem is dat het niet kwalificeren in leeftijdsgroepen school, theater en toeschouwer ervan weerhoudt het te gaan zien. Het etiket wordt daarom *vanaf...jaar*. Een spanningsveld dat we graag opzoeken zit in de lengte van een voorstelling. De concentratieboog van kinderen wordt ontegenzeggelijk korter. Ga je daaraan voldoen? Om de vijf minuten 'participatie'? Producties van maximaal een half uur? Vooral nog bepaalt de aard van de voorstelling de lengte. Wat heeft de voorstelling nodig? Natuurlijk wil je het publiek boeien, maar van begin tot eind geldt dat wie groeien wil ook moet leren om ergens naar te reiken. Wie zichzelf serieus neemt, wordt serieus genomen.

Sinds de toevallige omstandigheid van een gebroken repetitieproces in coronatijd hebben we het creatieproces tussen preparatiefase en eindproduct opgeknipt in delen. Ingelaste incubatieperiodes dragen bij aan verdieping en overzicht. In de eindfase heeft een productie een aantal uitvoeringen nodig om met afstand bekeken te kunnen worden. In die nieuwe fase na de eerste serie is de wisselwerking met het publiek aanleiding tot nieuwe ontdekkingen. Een voorstelling is nooit klaar.

Activiteitenplan

Vakdeskundigheid

Sinds 2021-2024 werkt de Stilte met een artistiek team, bestaande uit Gertien Bergstra, Femke Somerwil en nestor Jack Timmermans, met als klankbord Jack Gallagher. Na de productie *De Tijd Loopt* van Lidia Wos heeft de Stilte de laatste gastchoreografie geproduceerd om zich vanaf 2023 volledig te richten op de eigen kweek. In het scheppingsproces kiezen we voor opgeknipte periodes met tijd voor incubatie, reflectie en experiment. Vanaf het ontstaan van het gezelschap tot 2021 had Jack Timmermans de volledige verantwoordelijkheid voor het ensemble en het repertoire. Sinds 2021 worden keuzes voor dansers én musici in overleg gemaakt. Daarmee wordt een geleidelijke overgang naar een nieuwe generatie in gang gezet. Zonder tijdsdruk gaat de Stilte verder met dit transitieproces.

Op basis van het gezelschapsprofiel zijn Gertien Bergstra en Femke Somerwil als duo al in 2019 begonnen met het choreograferen voor de allerkleinsten. In het laboratorium van de Stilte hebben zij aangetoond als volwaardig collega te kunnen functioneren. De kwaliteiten van Gertien Bergstra kenmerken zich door een talent in de muzikale benadering van choreografie en dans, het lyrische karakter van het dansmateriaal en de nadruk op de lengte van de beweging. Femke Somerwil heeft grote gevoeligheid voor het sculpturale aspect van het bewegende lichaam. Als duo is hun gebruik van fysiek contact en de strak stilistische uitwerking een kenmerk van hun eigen(zinnige) danstaal. Zij durven de lat hoog te leggen in de abstractie. Afzonderlijk hebben ze in 2022 en 2023 Jack Timmermans geassisteerd bij de producties *Voor de Draad Erme* en *Komen en Gaan*. Na jarenlange ervaring met de uitvoeringspraktijk en het repetitorschap is het ontwikkelen van een eigen signatuur een nieuw proces. De creatie van korte duetten en het choreograferen voor de allerjongsten wordt in de nieuwe periode uitgebreid met het maken van voorstellingen voor kinderen vanaf 6 jaar. Om ruimte te geven aan de nieuwe choreografen vindt de coaching door Jack Timmermans pas in de laatste fase van het creatieproces plaats. Een uitwisseling met de choreografen die het laatste woord hebben.

Voorstellingen ontstaan vanuit een door de choreograaf ontwikkeld thema dat middels opdrachten door dansers in de studio wordt geëxploreerd. In de werkwijze van Jack Timmermans gaat hier een keuze voor een podiumbeeld aan vooraf. Tijdens de repetities vindt er een creatieproces plaats met een musicus/componist op basis van video-opnames en muzikale improvisaties. De keuze voor Mete Erker/Jeroen van Vliet, accordeo duo Toeac, Remy van Kesteren, Kelly Poukens, pianoduo Mephisto en vier musici van Philzuid is gebaseerd op hun improvisatievermogen, flexibiliteit en beheersing van hun instrument(en). Het finetunen van een door improvisatie ontstane productie vereist een vertrouwen in een proces van groeiend inzicht en een open blik. Muziek die live wordt uitgevoerd, wordt een schouwspel. We maken gebruik van de zichtbare musicus als onderdeel van de choreografie. Diezelfde zichtbaarheid maakt de meest experimentele muziek concreet, een blikopener voor nieuwe oren. Waar in de beeldende kunst de discussie omtrent figuratief en non-figuratief allang is verstomd, is in het theater de vraag of we naar een narratieve of abstracte voorstelling kijken nog steeds een item, maar in feite allang achterhaald. Moderne dans en muziek kunnen programmatisch zijn, maar vinden hun kracht in de kwaliteit van klank en beeld, uitgedrukt in tijd. De wisselwerking tussen beide disciplines in voorstellingen van de Stilte is geen illustratie van hetzij de dans, hetzij de muziek. Dans en muziek vormen een tandem en zoals elke fietsenmaker weet kun je daar geen twee fietsen van maken. In de repetitieperiode is de dialoog bepalend en wordt ritme en dynamiek van een voorstelling een proces van

cesuren kiezen en lengtes bepalen die de spanning vasthouden. Sterker dan bij voorstellingen voor volwassenen vragen voorstellingen voor een publiek van kinderen om variaties die de spanningsboog vasthouden. Dat vraagt om precisie.

In het werkproces kiest de Stilte voor een verkenningsfase. Het repetitieproces wordt niet in zes weken gepropt, maar krijgt de tijd om ervarenderwijs te ontstaan in gescheiden periodes met een totaal van vijftienveertig repetities. Hierin zijn ook presentaties voor een publiek opgenomen: in co-creatie met de toeschouwers krijgt het ritme van de voorstelling zijn definitieve vorm. Ook het aantal try-outs is uitgebreid. Tijdens de coronaperiode ontstond door het grote verzuim de noodzaak om met meerdere casts te creëren. De voordelen hiervan hebben geleid tot nieuw beleid: met meerdere casts in het creatieproces worden de keuzemogelijkheden vergroot.

Als vanouds is bij de Stilte de première geen eindstation. We blijven veranderen vanuit nieuwe inzichten en monitoren elke voorstelling om de kwaliteit te waarborgen. Een voorstelling die lang op het repertoire staat lijkt op een mens, slimmer geworden door de jaren.

Zeggingskracht

'C'est un spectacle de grande qualité, destiné aux enfants, mais dans lequel les adultes se retrouvent aisément. Avec beaucoup d'imagination, les danseurs amènent le spectateur dans des univers divers, maintenant toujours l'attention par la diversité et le rythme des propositions. Les enfants, même très jeunes, se sont laissés prendre à ce spectacle poétique, du début à la fin, dans une sorte de fascination éblouie.' - ADEM

'Genial einfach, einfach genial' - Wiesbadener Tagblatt

Maatschappelijk relevante thema's zijn voor ons thema's die de mens in zijn staat van menselijkheid naar voren brengen. Universele thema's die ruimte laten om eenzaamheid, (wederzijds) onbegrip, ziekte, dood, honger en afzondering, maar ook compassie, begrip, gemeenschapszin en solidariteit te herbergen. Een omgeving als café, station, speeltuin, klaslokaal of Tweede Kamer kan voor ieder mens tot dezelfde gevoelens en ervaringen leiden als weeshuis, kerkhof en theater. Omdat wij ervoor kiezen de toeschouwer zijn verhaal te laten maken, kiezen wij er niet voor iets wat op een paard lijkt ook tot paard te transformeren. Meerduidigheid leidt tot dialoog en tolerantie. Het oproepen van vragen is het begin van het denken. Wie antwoorden geeft, maakt zijn publiek lui. Na het einde van een voorstelling willen we dat de voorstelling resoneert in het hoofd en het hart van de toeschouwer.

'I just watched Down To The Wire with my not-yet-3 year old. And though she found it a tad too exciting at times and sought comfort in my arms, she still watched about 3/4 of it looking straight into action. It was very interesting to see what she found interesting, as she was telling her older sisters about it at home. They asked to see the trailer and she was very excited to "explain" to them what was going on. (...) I've taken all 3 of my kids to watch dance/circus/music/ mime performances from a very young age, and though you might think the prices are too much for "just a simple kid's show", that's not the case. A lot of thought is going into creating a performance that will be engaging enough for little spectators to stay focused. And also accessible to them, without being simplistic and/or overstimulating. The easy way to go would be to mimic tv-cartoons: make it fast, loud, action-filled with many lights and bright colors. Get those kids excited. It is, however, a sign of true art and true love and respect for children, when creators take the time to meet them and their needs on a deeper, more substantial level. Simple is hard. Simple is Good.' - Eclectic Motherhood

'De uitbeelding van de Pietà door de twee danseressen is een indringend, verstild fragment uit de Troostprijs, de nieuwe voorstelling van de Stilte die op zondag 13 maart 2022 in première ging in het Chassé Theater in Breda. Deze scène raakt een gevoelige snaar, omdat die zo akelig verwijst naar de actualiteit, naar de oorlog in Oekraïne. Of het zo is bedoeld door de bedenker en de choreograaf van de Troostprijs Jack Timmermans weet ik niet, maar het is een interpretatie van mij als toeschouwer. Want dat is wat abstracte kunst, zoals dans doorgaans is, van de toeschouwer verwacht, dat die een eigen invulling geeft aan wat zij of hij op het podium waarneemt.' - Brabant Cultureel

Het is niet van belang wat de kunstenaar 'bedoelt', hoezeer zijn keuzes ook mogen voortkomen uit 'betekenis'. Hoezeer woorden ook voorafgaan aan het scheppingsproces van dans, muziek en beeld, de literaire impact is ondergeschikt aan het eindresultaat. Om Edgar Degas te parafaseren: *'Woorden zijn overbodig: je zegt "hm, hé, ha" en daarmee is alles gezegd.* De vraag 'Wat heb je gezien?' is wezenlijk. De vraag 'Wat betekent het?' vermorzelt het wezen van kunst. Voor kinderen die vogels in eieren zien, die van insecten koeien maken, die ons aan het denken zetten, nemen we onze hoed af.

Dans is niet los te zien van kinderen en hun leefwereld. Het gezelschap heeft zowel de magie van het theater als de bekendheid van de intieme setting in haar aanbod. Op een groot podium is er de sensatie van het verlangen en het dwalen; op het kleine speelveld is er de geruststelling van het bereikbare en het thuiskomen. Daarbinnen krijgt de fantasie vleugels.

'Het is weer een subtiele slimmigheid waar choreograaf en artistiek directeur Jack Timmermans zo niet het patent, dan toch zeker een abonnement op heeft: subtiele gelaagdheid aan bedrieglijke eenvoud. In de Troostprijs is het decor (ontwerp Timmermans) opgebouwd uit blokken – zo oud als de weg naar Rome, maar fantastisch veelzijdig. Ze veranderen in een trap, een catwalk of erepodium. In een kapotgeschoten stad, een doodskist, een oorlogsmonument. (...) Mooie voorstelling weer van De Stilte, met een bewonderenswaardige balans tussen wrangheid en lichtvoetigheid.' - NRC

'Het toneelbeeld heeft wel iets weg van een tekening in een kinderboek, een wereld waarin het onmogelijke heel gewoon is. Zoals altijd bij de Stilte zitten er ook in deze voorstelling fraaie technische en muzikale vondsten (...) Het is poëzie, niet in woorden maar in bewegingen.' - Brabant Cultureel

'Dansgezelschap de Stilte uit Breda presenteert een unieke voorstelling die de aanduiding 'voor de allerkleinsten' een nieuwe dimensie geeft. In tegenstelling tot wat ik gedacht had, start de voorstelling niet met een knal en veel bombarie, maar begint deze heel klein. Slechts één danser op het podium, die met kleine bewegingen de aandacht op zich weet te vestigen. Ik kijk naar m'n kroost en verwacht dat er elk moment eentje afgeleid is en gaat lopen, roepen of zijn/ haar broer/zus gaat klieren. Maar niks van dat alles. Julia heeft haar duim gepakt en kijkt met grote ogen.' - BN de Stem

Oorspronkelijkheid

de Stilte maakt dansvoorstellingen waarin het dansvocabulaire een gestileerde, vrije vertaling is van menselijk gedrag. Dans met invloeden van de 'mime corporel' (Étienne Decroux) maken van lichaamstaal een uitdrukkingvorm. Tijd en ruimte worden bewust gebruikt op een manier die de werkelijkheid weergeeft in een spel van ritme en richtingen, vertraagd en nauwgezet. Vraag en antwoord worden bewust gemanipuleerd om de toeschouwer een gevoel van *suspense* te laten ervaren.

Voorstellingen van de Stilte zijn geen weergave van bestaande boeken, films of aanverwanten. Thematiek en uitwerking komen voort uit een hunkering naar nieuwe inzichten die worden onderzocht in een scheppingsproces. Citaten, gedichten, schilderijen en muziek worden op weg naar een eindproduct opgediept. Als een archeoloog gaan we graven, met het vermoeden dat er iets in de grond zit. Na afloop weten we de uitslag, er is geen voorbedachte rade. Onszelf verrassen is het begin, daarna volgt de verassing voor de toeschouwer.

Met oorspronkelijkheid is het als met spontaniteit. Afgedwongen is het een pijnlijk tafereel.

de Stilte onderscheidt zich:

- als repertoiregezelschap met een vast dansersensemble;
- met eigenzinnige muziek, veelal live uitgevoerd;
- met een hoog abstractieniveau en een groot publieksbereik;
- met aanbod voor de allerjongsten en het speciaal onderwijs;
- met een educatief aanbod op maat;
- met een eigen artistieke kern;
- met een stevige verankering in Breda en Noord-Brabant;
- door (inter)nationale netwerken waarin kennisdeling plaatsvindt;
- door duurzame samenwerkingsverbanden.

Activiteitenprogramma 2025-2028

Nieuwe producties

Productie	Maker(s)	Circuit	Vanaf	Dansers	Musici	Partner(s)	Première	Looptijd in jaren
Ik zie, ik zie, wat jij niet hoort	Gertien Bergstra Femke Somerwil	Klein <i>op school</i>	6+	2	4	Philzuid <i>gearrangeerd repertoire</i>	2025	2025-2027
Uit de doeken	Gertien Bergstra Femke Somerwil	Klein <i>kleine zaal</i>	6+	3	-	Mete Erker & Jeroen van Vliet <i>compositieopdracht</i>	2025	2025-2027
Halve verhalen	Jack Timmermans	Groot <i>middenzaal</i>	7+	4	2	Toeac <i>compositie & uitvoering</i>	2025	2025-2027

Het Slotakkoord	Jack Timmermans	Klein <i>kleine- en middenzaal</i>	5+	3	1	Remy van Kesteren <i>compositie & uitvoering</i>	2026 2026-2027
Locatievoorstelling	Gertien Bergstra Femke Somerwil	Locatie / groot <i>(industrieel)erfgoed</i>	6+	5 - 8	-	<i>Muziek n.n.b.</i>	2026 2026-2028
1-2tjes	Femke Somerwil	Klein <i>op kdv's & scholen</i>	2+	2	-	<i>bestaande muziek</i>	2026 v.a. 2026
Hoe is 't toch met Dinges?	Jack Timmermans Gertien Bergstra	Klein <i>kleine zaal</i>	4+	3	1	Kelly Poukens	2027 v.a. 2027
Îles flottantes	Gertien Bergstra Femke Somerwil	Klein <i>toneel-op-toneel</i>	1+	2	-	<i>compositie n.n.b.</i>	2027 v.a. 2027
Van alles (en nog wat)	Jack Timmermans	Groot <i>middenzaal</i>	5+	5	2	Pianoduo Mephisto <i>bewerking Prokofjev & uitvoering</i>	2028 v.a. 2028
1-2tjes	Gertien Bergstra	Klein <i>Scholen</i>	6+	2	-	<i>bestaande muziek</i>	2028 v.a. 2028
Terug naar af	Jack Timmermans	Klein <i>kleine zaal</i>	6+	4	-	<i>compositie</i> Timothy van der Holst	2028 v.a. 2028

Ik zie, ik zie, wat jij niet hoort (in coproductie met Philzuid)

Première voorjaar 2025 in Muziekgebouw Eindhoven. Opgenomen in het Brabant Menu met 20 voorstellingen per seizoen voor het speciaal onderwijs.

In een speelzaal neemt het publiek plaats rondom een leeg speelvlak. De harpiste gaat zitten, pakt de harp uit en begint te spelen. Voor je het weet is een huiskamer uit de grond getild. Met vijf mensen erin. Twee dansers, maar wacht, waar zijn de dansers heen? Een spel met zintuiglijke verwarring en onverwachte momenten. Hoe wat je niet had verwacht ook leuk kan zijn.

Uit de Doeken

Première tijdens het Brabants Internationaal Kinderfestival in 2025; 55 speelbeurten.

Kun je nog zijn wie je bent, te midden van anderen? Of raak je in de knoop? Met het boek [Momo Kapor](#) als inspiratiebron, onderzoekt het duo Femke Somerwil en Gertien Bergstra de worsteling om houvast te zoeken in de drukte om je heen. De muziek wordt gecomponeerd door Mete Erker en Jeroen van Vliet, huiscomponisten van *HiHaHuttenbouwers* en *Overtreffende Trap*.

Halve verhalen

Première in de middenzaal van het Chassé Theater; 35 speelbeurten in het seizoen 2025-2026.

Op het podium twee beklede stoelen, een schemerlamp en een boekenwand. Halve verhalen, halve waarheden. Twee accordeons, gehalveerde boeken, alles deelbaar, te openen en te sluiten, te verenigen, tot rust te brengen. Een surrealistische blik op een tafereel dat lezen ademt. Tussen de regels door gaat *Halve Verhalen* over de censuur van het ongeduld en het effect van desinformatie.

Toeac heeft zich bewezen als een uitermate muzikaal, theateraal accordeonduo met een uitgebreid repertoire en eigen composities. De veelzijdigheid van Renée Bekkers en Pieternel Berkens én de klankkleur van het 'orgel van de armen' doet verlangen naar de samenwerking.

Het Slotakkoord (in coproductie met Remy van Kesteren)

Première in het Chassé Theater; 20 speelbeurten in het eerste seizoen.

Een deur die binnenlaat. Een deur die buitensluit... 'dat is het einde, dat doet de deur dicht, daar zijn geen woorden voor, ja, dat is tralalalalala, ja, dat is tralalalala...', een banale meezinger van Johnny Hoes uit de jaren zestig. De deur als einde, de deur als grens. Jeroen Brouwers kiest *De Laatste Deur* als titel van zijn studie over schrijvers die zich het leven ontnomen hebben. 'Ik heb een half uur over de poort gekeken, die ligt aan het laatste pad' zingt Jules de Corte.

Aan de ene kant van de deur zitten we binnen. Zitten we opgesloten of zijn we veilig?

Aan de andere kant van de deur staan we buiten. Worden we buitengesloten of zijn we vrijgelaten?

Zit de deur op slot? Liggen de sleutels binnen?

Remy van Kesteren en Jack Timmermans wilden na *Oor/Sprong* graag met elkaar samenwerken in een nieuw project voor theaters waarin de muziek en de choreografie gelijk opgaan in experiment. De klankkleur en de dynamiek van de harp, akoestisch en elektronisch, zijn inspirerend voor dansers en choreograaf.

Locatievoorstelling

Industrieel erfgoed in gemeenten waar zich geen theater bevindt. Twee seizoenen op repertoire met 50 voorstellingen.

1-2tjes

'In een tijd waarin het op school steeds meer om prestaties gaat op het gebied van rekenen en taal, is het een verademing om ook eens met zoiets moois als 'dans' kennis te mogen maken.' – Marja Floris, leerkracht.

Femke Somerwil creëert een duet voor de allerkleinsten. Gertien Bergstra maakt een duet voor 6+.

Vooruitblik 2027 & 2028

Als uitvloeisel van een nieuw Europese netwerk maken Gertien Bergstra en Femke Somerwil een voorstelling voor kinderen van 1 jaar getiteld *Îles flottantes*. Op klanken van meerstemmige a cappella ontstaan op drie verhoogde podia in organische vormen gedanst miniduetten. De allerjongsten nemen samen met begeleiders plaats en kunnen zich vrij bewegen tussen de eilanden. *Hoe is het toch met Dinges?* wordt de tweede theatrale dansvoorstelling met de sopraan Kelly Poukens en de Récitations van Georges Aperghis als basis, een muzikaal huzarenstukje. Opnieuw met Pianoduo Mephisto (Cinderella, oktober 2019 tot juli 2022) gaat Jack Timmermans *Van alles (en nog wat)* creëren op diverse voor vier handen bewerkte muziekstukken van Prokofjeff met niet de onderliggende anekdote maar de pure muziek als bron. En misschien (ook dat nog) van andere componisten, zoals bijvoorbeeld Erwin Schulhoff. *Terug naar af* is niet naar *Oegstgeest*, maar naar het begin van een voorstelling vanaf het einde. Wat kan achterstevoren? Met de componist van het eerste moment Timothy van der Holst.

Reprise producties

Productie	Makers	Circuit	leeftijd	dansers	musici	partner(s)	première
Wacht 's Even	Gertien Bergstra	Klein	½+	2	1	Jeroen van Vliet	2021
	Femke Somerwil	<i>toneel-op-toneel</i>					
Blikvangers	Gertien Bergstra	Klein	1+	2	1	Helene Jank	2024
	Femke Somerwil	<i>toneel-op-toneel</i>					
HiHaHuttenbouwers	Jack Timmermans	Klein	2+	2	-	Mete Erker & Jeroen van Vliet	2014
	Jack Gallagher	<i>toneel-op-toneel</i>				<i>Compositie</i>	
Komen & Gaan	Jack Timmermans	Klein	4+	1	1	Kelly Poukens	2024
	Gertien Bergstra	kleine zaal					
Voor de Draad Ermee	Jack Timmermans	Klein	5+	2	-	Stefan Busch	2023
	Femke Somerwil	kleine zaal				<i>Compositie</i>	
Tegenwind	Jack Timmermans	midden / groot Middenzaal	7+	4	4	Artvark saxofoonkwartet	2024
Vliegende Koe	Jack Timmermans	Klein kleine zaal	4+	3	-	Timothy van der Holst <i>Compositie</i>	2013
1-2tjes	diverse choreografen	Klein <i>op scholen</i>	AL	2	-	<i>bestaande muziek</i>	2007

Wacht 's Even

[Wacht 's Even](#) staat in 2025 in totaal 55 keer op het programma met een Nederlandse, Zweedse- en Duitse theatertournee en een aantal besloten voorstellingen voor kinderdagverblijven in West-Brabant. Op aanvraag wordt de voorstelling uitgevoerd met live pianospel van Jeroen van Vliet. [Artika](#) sluit een licentieovereenkomst met de Stille. In 2027 wordt de voorstelling gereproduceerd in Griekenland.

Blikvangers

[Blikvangers](#) is opgenomen in het lespakket van kinderdagverblijven in Roosendaal en voor kleutergroepen in het Brabant Menu. 60 speelbeurten vanaf 2025.

HiHaHuttenbouwers

[HiHaHuttenbouwers](#) krijgt 15 speelbeurten in Frankrijk in 2025.

Komen en Gaan

[Komen en Gaan](#) is 20 keer verkocht in Nederland, België en Luxemburg in 2025.

Voor de Draad Ermee

[Voor de Draad Ermee](#) kent 10 speelbeurten in Frankrijk en een tournee langs theaters in Nederland: 15 speelbeurten in 2025.

Tegenwind (in coproductie met Artvark)
[Tegenwind](#) heeft 15 voorstellingen in 2025.

Vliegende Koe

[Vliegende Koe](#) vliegt in 2027 naar Festival Avignon en toert in 2028. De muziek wordt opnieuw opgenomen door Timothy van der Holst.

1-2tjes

1-2tjes komt als onderdeel van het uitwisselingstraject *SamSam* met Assitej Zuid-Afrika ([Assitej SA](#)) in 2024 met duetten van Christelle Dreyer en Letlhogonolo Nche. Deze duetten en werk van Jack Timmermans, Gertien Bergstra, Femke Somerwil en Lidia Vos vormen het repertoire. Jaarlijks presenteren we 275 duetten. In 2025 worden de duetten van Christelle en Letlhogonolo opgenomen in het Zuid-Afrikaanse onderwijsprogramma *Kick Starter*.⁴

Partners

In de standplaats

Culturele partners

We streven naar 50 uitvoeringen per jaar in Breda⁵. We zijn [huisgezelschap](#) van het Chassé Theater en gastheer van het [Brabants Internationaal Kinderfestival](#). In 2023 zijn we gestart met familievoorstellingen in eigen theater. We hanteren *pay-what-you-can* om dans van de Stilte toegankelijk te maken. Als extra locatie werken we samen met de Grote Kerk Breda.

Onderwijs

de Stilte is opgenomen in het stedelijk kunstmenu [Educatiewijzer](#) van centrum voor de kunsten Nieuwe Veste met jaarlijks 20 schoolvoorstellingen en 600 workshops. In Breda zijn we opgenomen in het curriculum van 37 basisscholen. We leveren maatwerk voor de [International School](#) (expats), [CBS de Fontein](#) (EOA)⁶ en [SO het Kasteel](#) (cluster 3&4)⁷.

Vanuit onze stedelijk taakstelling zijn profioldagen, danslessen, lezingen en voorstellingsbezoek vast programmaonderdeel van vijf scholen voor voortgezet onderwijs.⁸ In 2024 wordt het verkenningsproject met [VSO Bredero](#) omgezet in een partnerschap: we ontwikkelen een leerlijn dans voor havisten met een gedrags- en sociaal-emotionele problematiek.

Kinderopvang

[Spelendwijs](#) is het kunstmenu van de Stilte in het leerplan van 30 [voorscholen](#) in Breda ([Kober Kinderopvang](#)). Het programma combineert dansworkshops met voorstellingsbezoek (met ouders). [Spelendwijs](#) beoogt een bijdrage te leveren aan de taalontwikkeling van peuters. Trainingen aan pedagogisch medewerkers worden toegevoegd aan het lespakket en stapsgewijs groeit het aantal deelnemende locaties naar 40.⁹ [Altijd Lente Kinderopvang](#) wordt vanaf 2025 partner in dit kunstmenu.

Buitenschoolse opvang

Vanaf 2017 organiseren we in de meivakantie een dag met workshops, rondleidingen en voorstellingsbezoek in eigen huis voor de buitenschoolse opvang. Met Kober Kinderopvang breiden we vanaf 2025 het aantal dagen uit met kinderen van 4 tot 6 jaar. Daarmee sluiten we aan op de [Rijke Schooldag](#).

Zuidelijke regio

Culturele partners

In de zuidelijke regio mikken we op 150 speelbeurten.¹⁰ Met de Verkadefabriek, Theater de Nieuwe Vorst, Parktheater Eindhoven, Theater de Kring, Schouwburg Tilburg en de Nobelaer zetten we in op publieksverbreding. Voor [November Music](#) brengen we tweejaarlijks een dansvoorstelling met live muziek. *Voor de Draad Ermee* is de eerste in november 2024, speciaal begeleidt door Stevko Busch.

Onderwijs

In 2016 is het [Brabant Menu](#) ontstaan: een samenwerkingsverband van Brabantse jeugdpodiumgezelschappen.¹¹ Gezamenlijk bereiken we jaarlijks 24.000 leerlingen van 200 basisscholen uit zesentwintig gemeentes. In 2023 is een nieuwe coördinator aangesteld voor relatiebeheer en werving van nieuwe scholen. Met bijdragen van private fondsen is geëxperimenteerd met verschillende

⁴ De uitvoering van duetten in Zuid-Afrika maken geen onderdeel uit van de prestaties van de Stilte

⁵ 10 reguliere voorstellingen en 40 voorstellingen voor scholen, buitenschoolse opvang en kinderdagverblijven (waarvan 15 duetten en 25 uitvoeringen in het theater)

⁶ Eerste Opvang Anderstaligen

⁷ SO – speciaal onderwijs: <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/passend-onderwijs/speciaal-onderwijs> / VSO: voortgezet speciaal onderwijs

⁸ Mencia de Mendoza College, Bredero College, Stedelijk Gymnasium, International School, Markenhage College.

⁹ Voor de opschaling van Spelendwijs wordt een bijdrage gevraagd bij het Brabant C Fonds

¹⁰ 15 reguliere voorstellingen, 135 voorstellingen voor scholen, buitenschoolse opvang en kinderdagverblijven (waarvan 100 duetten en 35 uitvoeringen in het theater)

¹¹ Theater Artemis, Philzuid, House of Nouws en Schippers&VanGucht

verdienmodellen voor vervoer van scholen uit kleine kernen. We hopen met de uitkomst van deze pilot 24 scholen uit Altena in het theater te ontvangen.

Naast Brabant Menu heeft de Stilte relaties in de zuidelijke regio met 8 intermediairs.¹² In 2025 werken we samen met Kunsteducatie Oosterschelderegio in een pilot: kinderen van 17 basisscholen uit de Gemeente Borsele¹³ gaan voor het eerst naar het theater.

Speciaal onderwijs

In 2019 hebben we met Theater de Nieuwe Vorst [Get Moved](#) geïnitieerd: een project dat voor kinderen in kansarme omstandigheden theaterbezoek mogelijk maakt. *Get Moved* is uitgegroeid tot een platform voor podiumprogramma's voor speciaal onderwijs met naast de Stilte: SALLY, Maas en het Laagland.

In 2025 sluit op ons initiatief [VSO de Bodde](#) aan, een school voor verstandelijk beperkte leerlingen met een complexe problematiek.

In de pilot *Binnenstebuiten*, in coproductie met Parktheater Eindhoven, werken we met leerlingen met een ernstige meervoudige beperking (EMB) van de [Emiliusschool](#). In 2024 bezoeken zij met leerlingen uit het regulier onderwijs de dansproductie *Wacht 's Even*. In 2025 wordt de pilot uitgebreid met twee scholen voor speciaal onderwijs en Theater Sonnevand, het Houten Huis en Belevingstheater de Lachende Zon. Sinds 2021 werken de Verkadefabriek en de Stilte samen met de Mariëlla- en Rafaëlschool in Sint-Michiëlsgestel met leerlingen met een auditieve en/of visuele beperking. Vanaf 2024-2025 organiseren we teamtrainingen, workshops en voorstellingen in het project *Theater en School*.

Kinderdagverblijven en peuteropvang

Sinds 2022 voeren we met het bureau voor cultuureducatie CultuurCompaan, Theater de Kring en Kober Kinderopvang [KunstUK](#), een tweejarige pilot uit. Om kansengelijkheid voor peuters te stimuleren worden 25 uitvoeringen¹⁴ en 300 theater,- dans,- en muziekworkshops gepresenteerd.

Vanaf 2025 zoeken we fondsen om het programma uit te breiden met trainingen voor pedagogisch medewerkers, muziekvoorstellingen en ouderparticipatie. We zijn in gesprek met kinderopvangkoepel [Kibeo](#) om met vestigingen uit Roosendaal aan te sluiten.

Op verzoek van De Nobelaer starten we in 2025 met een nieuwe pilot van dans en literatuur waaraan 30 kinderdagverblijven uit Etten-Leur, Zundert en Rucphen deelnemen.

In 2024-2025 brengen we de BSO-dag naar Tilburg en Eindhoven. Met Theater de Nieuwe Vorst en Xpect Kinderopvang presenteren we aan kinderen uit achterstandswijken openbare voorstellingen van Schippers&VanGucht, House of Nouws en de Stilte. Parktheater Eindhoven presenteert als pilot een dansdag voor Korein Kinderopvang in 2025.

Nederland

In Nederland dansen we jaarlijks 30 openbare voorstellingen op 25 podia die aangesloten zijn bij de Vereniging van Schouwburg- en Concertgebouwdirecties (VSCD).¹⁵ Voor de allerkleinsten zijn er 15

¹² KCE Oosterschelderegio, Cultuureducatie Zeeuws-Vlaanderen, Kunsteducatie Walcheren, NWE Nobelaer Etten-Leur, CIST Tilburg, Huis73 's-Hertogenbosch, CultuurStation Eindhoven en SCHUNCK Heerlen.

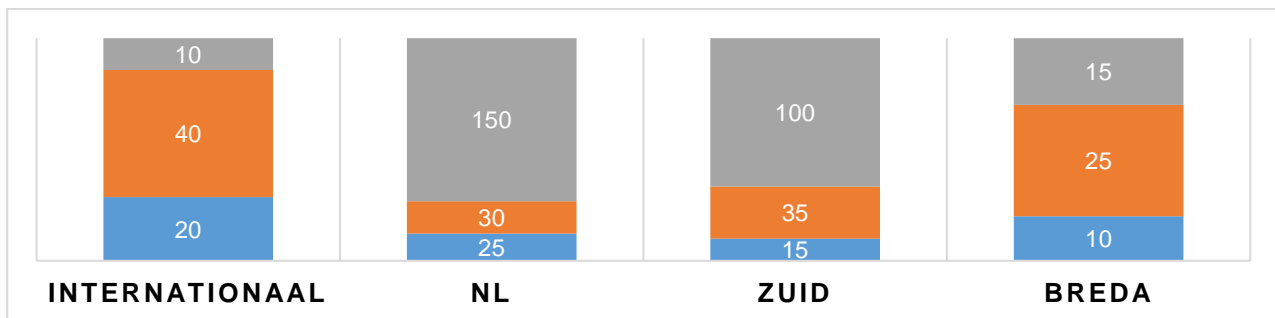
¹³ De populatie van deze scholen bestaat *grosso modo* uit drie groepen: leerlingen met een christelijke overtuiging, leerlingen met een Oost-Europese nationaliteit (arbeidsmigranten) en leerlingen van ouders die werkzaam zijn in de landbouw of visserij

¹⁴ *Wacht 's Even* en *Blikvangers*

¹⁵ Vaste speelplekken zijn o.a.: SPOT Groningen, Posthuistheater Heerenveen, de Lawei Drachten, de Harmonie Leeuwarden, de Tamboer Hoogeveen, Podium Zuidhaege Assen, Stadstheater Arnhem, de Lindenbergh Nijmegen, Rabotheater Hengelo, Wilminktheater Enschede, Odeon Zwolle, het Park Hoorn, Toneelschuur Haarlem, Stadsschouwburg Utrecht, Theater Kikker Utrecht, Tivoli Vredenburg, Podium

nieuwe speelplekken in culturele centra en (kleinschalige) theaters. Naast verkoop in eigen beheer werken we met Vanaf2 en Theaterbureau Tot Slot. In het scholencircuit zijn er gegarandeerde speelbeurten door samenwerking met vier provinciale bemiddelaars¹⁶ en vijf stedelijke instanties.¹⁷

de Stilte draagt bij aan expertmeetings van het LKCA en verzorgt masterclasses op een aantal Pabo's in Noord-Brabant en Zuid-Holland. Nieuw is de samenwerking met [Ad PEP Dordrecht](#) waar we pedagogisch medewerkers van kinderdagverblijven deelgenoot maken van missie en visie van de Stilte.

Blauw: 70 reguliere voorstellingen | oranje: 130 besloten voorstellingen | grijs: 275 duetten

Internationaal

Door de grenzen van het eigen land te passeren, krijg je zicht op wat er in de wereld gebeurt met de podiumkunsten voor kinderen. *Elk kind* houdt niet op bij de grens van Nederland. Het pionierschap is in het buitenland veelvuldig zichtbaar, zeker in Zuid-Europa waar met beperkte middelen tegen de stroom in wordt geroeid. Het is een heerlijk bad van passie en liefde waarin je terecht komt, soms chaotisch, met een onbegrensd improvisatievermogen. Natuurlijk komen we, zeker in Duitsland en Frankrijk, perfect georganiseerde instellingen tegen waarin de theaters zelf het voortouw nemen. In de *banlieues* is het een strijd voor menselijkheid. De ideologie van culturele verheffing die we aantreffen in achterstandsgebieden motiveert ons in het uitdragen van onze leus *elitair voor iedereen*. Introspectie is niet leeftijdsgebonden. *'De roeping van de mens is mens te zijn'* (Multatuli, Idee 136). De ervaringen in het buitenland inspireren onze medewerkers tot bevlogenheid in hun artistieke ideologie.

Sinds 2010 is de Stilte het meest bereisde gezelschap in de (jeugd)podiumkunsten volgens de [cijfers van Dutch Culture](#). *Post corona* is de internationale focus verlegd van intercontinentaal naar Europees om de milieu-impact van vliegvluchten te verkleinen. Reizen met de trein heeft de voorkeur binnen een actieradius van 800 kilometer.

Relaties

In Frankrijk worden we vertegenwoordigd door impresario Christelle Dubuc. We treden op in tien [scènes nationales](#). In Vlaanderen hebben we een vaste relatie met acht cultuurcentra en in Noordrijn-Westfalen met zeven theaters.¹⁸ In Luxemburg is er vast contact met theaters in Mersch, Luxemburg en Ettelbrück. In Zuid-Europa dansen we geregeld op podia in Bologna en Catalonië. Sinds 2022 onderhouden we goede contacten met theaters in Londen, Limerick en Galway.

Vanaf 2025 gaan we samen met Wim Hoekx, oud-programmeur van [CC De Adelberg](#) en lid van onze RvT, het aantal speelplekken in Vlaanderen vergroten.

Netwerken

Van 2018 tot en met 2023 was de Stilte partner in het Europese onderzoeksproject [Mapping](#). In 2024 wordt een nieuwe aanvraag voorbereid met partners uit dit netwerk.

Van 2022 tot 2027 zijn we verbonden aan [BABEL, the art of listening in TYA](#). Dit project telt 14 partners en geeft een impuls aan de talentontwikkeling van uitvoerenden.

Met [La Baracca](#) in Bologna vinden jaarlijks kortstondige uitwisselingen plaats. In 2024 worden projecten uitgevoerd met [Teatro Telaio](#) uit Brescia en [Piccionaia](#) uit Vicenza. Talentvolle maker [Orlaith Ní Chearra](#) uit Ierland komt een maand stage lopen bij de Stilte.

En natuurlijk leveren we een bijdrage aan [Assitej NL](#).

¹⁶ Hoge Woerd de Meern, Bijlmerparktheater, Muziekgebouw Amsterdam, Pleintheater Amsterdam, AMARE Den Haag, Nieuwe Regentes Den Haag, Festival de Betovering Den Haag, 2 turven Hoog Almere, Maaspodium Rotterdam, Theater Zuidplein Rotterdam, Theater de Vest Delft, Veerensmederij Amersfoort, Cascade Hendrik-Ido-Ambacht.

¹⁷ o.a. Pier-K Hoofddorp, Cultuur & School Nijmegen en Scholen in de Kunst Amersfoort

¹⁸ Spielarten nrw & Theater des Monats

Werkgeverschap

Zoals we de vaste overtuiging hebben dat hét kind niet bestaat, is ook de samenstelling van de gemeenschap van de Stilte een bonte verzameling waarin elk mens telt.

Onze HR-manager heeft een urenregistratie ingevoerd, coördineert jaargesprekken, ziet toe op eerlijke beloning en maakt afspraken met kantoorpersoneel over thuiswerk. Om de werkdruk te verlichten is er behoefte ontstaan aan een vervangingspool. Voor het personeelsbestand buiten het dansersensemble om wordt een netwerk van zzp-ers gezocht. Uitkeringen die samenhangen met zwangerschap, verzekerd verzuim, ouderschapsverlof en ziekte worden ingezet om dit te financieren.

In het danseresensemble is het aantal casts uitgebreid om calamiteiten te ondervangen.

Eerlijke beloning & solidariteit

de Stilte hanteert de Cao Toneel en Dans. In het [huishoudelijk reglement](#) zijn aanvullende regelingen opgenomen ten aanzien van bedrijfshulpverlening, verzuim, gedrag en omgangsvormen, dienstreizen, scholing en het gebruik van decor en rekvisieten.

We zijn lid van de [Nederlandse Associatie voor Podiumkunsten](#) en participeren in het jeugdoverleg. In 2021 is succesvol gelobbyd voor reparatie van het Omscholingsfonds Dans (ODN). ODN voorziet in kosteloos advies en loopbaanbegeleiding voor dansers en financiert omscholing na een danscarrière. Eind december 2021 bekrachtigt de Tweede Kamer [een motie](#) die het ODN voorziet van een eenmalige bijdrage. De premie wordt met ingang van 2022 verhoogd van 4% naar 9,25%. Vanaf 2023 is de omscholingsregeling [algemeen bindend](#) verklaard in de Cao Toneel en Dans. Voor de Stilte betekent dit een extra kostenpost van € 25.000 per jaar.

de Stilte werkt jaarlijks met zeventig tot honderd zelfstandigen (4,1 fte).¹⁹ Afspraken worden vastgelegd met behulp van modelovereenkomsten van [digiPACCT](#). Bij de tariefstelling hanteren we het *zij-aan-zijprincipe*, de leidraad [Tariefafspraken zzp-ers](#) van de Autoriteit Consument en Markt (ACM) en het opslagpercentage van 150% van het bruto uurloon dat de cao voorschrijft als bodem. In onze visie op Fair Practice is een tarief van € 42,50 per uur voor zzp-ers de ondergrens. Bij het maximumtarief laten we ons niet gek maken door 'marktdenken' op basis van *vraag & aanbod*: het loongebouw in de cao biedt houvast voor een gelijke beloning. We willen geen scheve verhoudingen binnen onze organisatie.

Met stimuleringsubsidie uit het programma [Oog voor Impuls](#) van Platform ACCT zijn in 2023-2024 drie freelancers (danser, educatiemedewerker en marketingmedewerker) in dienst genomen en hebben zeven zzp-ers gebruik gemaakt van de bijdrage voor een arbeidsongeschiktheidsverzekering.

Voor compositieopdrachten gebruiken we de honorariumtabel van [Nieuw Geneco](#).²⁰ Arbeidscontracten met choreografen brengen met zich mee dat het [auteursrecht](#) automatisch in handen is van de stichting.²¹ Dienstverbanden voor dansers maken dat er geen sprake is van naburig recht.

Zakelijk directeur Jan Baanstra is lid van de focusgroep van het tweejarige onderzoekproject [Culturele kracht en het onverwachte](#). Dit onderzoek van de HvA en HKU beoogt zakelijk leiders van podiumkunstinstanties een instrumentarium te bieden voor risicomangement. Ook begeleidt hij beginnende zakelijk leiders in [het Roadieprogramma](#) van [NAPK-Start](#).

Duurzaamheid

de Stilte werkt met langdurige dienstbetrekkingen. In 2025 zijn 28 medewerkers in dienst (22,6 fte), waarvan 12 dansers (10,7 fte). Een gezonde werksituatie kenmerkt zich als een permanent leerproces. Niet alleen dansers, ook mensen op kantoor en in het atelier leren uit ervaring de essentie van het vak. Groei heeft rust en tijd nodig. Zonder incubatietijd geen bevalling.

Met *juniorfuncties* bieden we getalenteerde starters een werkervaringsplek met een marktconform salaris. Drie dansstagiairs (2,25 fte) en een stagiair techniek (1 fte) krijgen dit aanbod in 2021 na een door corona geminimaliseerd stagejaar. In de begroting is jaarlijks een post opgenomen voor één *junior*.

Werknemers kunnen een arbeidsgerelateerde cursus volgen met een bijdrage van de Stilte.

Gehonoreerde aanvragen zijn divers: van [filosofen met kinderen](#) tot een tweedaagse cursus [Haal het maximale uit PR](#). Geregeld heeft de Stilte *in company trainingen*.²² Artistieke staf en educatie volgen in 2023 de basistraining [Prikkelarm aanbod](#) en dansers een masterclass van Mete Erker over ritme en tijd. Gepland staan een verdiepingstraining [Prikkelvriendelijke Cultuureducatie](#) van Onbeperkt Genieten, een fieldtrip naar Leicester (VK) voor [The Bamboozle Masterclass](#) en *Sound Painting* van Kelly Poukens.

Individuele verzoeken variëren van [Plannen met PME](#) tot *Ongewenste omgangsvormen aanpakken* van [Stichting Sociale Veiligheid Podiumkunsten](#).

Bij langdurige dienstbetrekkingen moet je ervoor zorgen dat mensen van de organisatie uitgedaagd blijven worden. Aan nieuwe initiatieven heeft de Stilte geen gebrek. We streven naar een open sfeer en

¹⁹ Peil 2025: 4,1 fte – 6.450 uren

²⁰ Nieuw Geneco: Nieuwe Genootschap Nederlandse Componisten. De honorariumtabel maakt onderdeel uit van de Fair Practice Code voor compositieopdrachten

²¹ Choreografen kunnen zich enkel beroepen op het persoonlijkheidsrecht

²² Voor *in company trainingen* worden individuele budgetten gestapeld om overstijgend te werken

zoeken samen naar oplossingen voor kwesties als kinderopvang, uitstroom van dansers en inzetbaarheid bij (chronische) ziekte.

In 2016 is de eindejaarsuitkering omgezet in drie extra vakantiedagen. Vanaf 2025 kiezen we ervoor om de eindejaarsuitkering uit te betalen: daarmee verruimen we de inzetbaar van het personeel. We maken van onze 40-urige werkweek een 38-urige werkweek²³ waarmee het aantal werkdagen wordt verruimd. De zichtbaarheid van de HR-manager wordt vergroot door een tweewekelijks spreekuur met spontane bezoeken en geplande afspraken.

Vertrouwen & transparantie

[Onze overlegstructuur](#) is op zo'n manier georganiseerd dat alle medewerkers gehoord worden. We hebben halfjaarlijks evaluatiegesprekken met alle individuele werknemers. Dansers met twee leden van het artistiek team, technici met de HR-manager en hoofd techniek, kantoormedewerkers en staf met zakelijke- en artistieke directie. Deze gesprekken leiden vaak tot mutaties in het dagelijkse werk. Welke gastdocenten zijn geschikt voor de trainingen? Welke aanvangstijden van werk en voorstellingen zijn wenselijk? De meerstemmigheid maakt dat we tot goed doordachte oplossingen komen. Met deelbudgetten is de verantwoordelijkheid voor kostenbeheersing gespreid over de afdelingen techniek, educatie, personeelszaken, marketing, artistiek team en directie. Medewerkers hebben inspraak in financiële besluitvorming.

De vertrouwenspersoon maakt geen deel uit van de organisatie waardoor hij iedere medewerker objectief kan horen, adviseren en steunen.

Diversiteit en inclusie

de Stilte heeft een divers personeelbestand: 35% van de medewerkers in loondienst heeft een westerse migratieachtergrond en 12% een niet-westerse achtergrond. Daarmee zijn we diverser en inclusiever dan de Bredase bevolkingssamenstelling.²⁴ Niet in de laatste plaats heeft het dansersensemble een positief effect op de internationale identiteit van de organisatie.

Voor het dansersensemble hebben we helaas moeten constateren dat het moeilijk is mensen met een niet-westerse afkomst warm te krijgen voor een vast contract. Verhuizen naar Breda of het opgeven van een freelance bestaan blijkt een grote drempel. Toch blijven we hoopvol streven naar het engageren van niet-westerse dansers omdat we veelal optreden voor een divers publiek en identificatie als een absoluut pluspunt ervaren.

In 2023 is de afdeling educatie versterkt met twee medewerkers met een niet-westerse achtergrond. de Stilte acht het ongepast om als werkgever te vragen naar geaardheid en houdt daar dan ook geen statistieken van bij. *Off the record* zien we dat de meeste medewerkers zich vrij voelen om tegenover collega's hun geaardheid kenbaar te maken. We schatten dat de LHBTIQ+-gemeenschap 15% van het personeelsbestand uitmaakt.

Na een intensief project met Assitej Zuid-Afrika, voorstellingen en workshops in Kaapstad in 2019, een ZOOM-traject met twaalf choreografen eind 2020 om *1-2tjes* te introduceren in scholen en een workshop en voorstellingen in Johannesburg en Durban, komen in 2024 twee choreografen naar Breda om een *1-2tje* te maken onder begeleiding van Jack Timmermans.

De installatie van het artistiek team heeft geleid tot meer vrouwen in de dagelijkse leiding.

Sinds 2010 zijn medewerkers schoonmaak (met een arbeidsbeperking) gedetacheerd via de sociale werkplaats ATEA-Groep ([beschutte arbeid](#)).

Toegankelijkheid

Kiezen voor kinderen en schoolvoorstellingen betekent direct dat toegankelijkheid een vanzelfsprekendheid is. Zeker als je zoveel speelbeurten als de Stilte realiseert en een publieksaantal behaalt van 60.000 toeschouwers per jaar. In een streven om iedereen te bereiken, hebben we stappen gezet richting het speciaal onderwijs en zorginstellingen. Bij het programmeren van voorstellingen houden we rekening met het ontwikkelingsniveau van deze leerlingen, de traagheid in informatieverwerking, het taalniveau (of mindertaligheid), zintuiglijke ervaringen, interactieve momenten, afstand tot het speelveld en hun belevingswereld.

We maken voor het (V)SO lesmateriaal, bieden trainingen voor leerkrachten, dansworkshops en een kennismaking met een danser in de klas. Voor theaterbezoek werken we met een visuele voorbereiding. De voorstellingsbegeleider stemt de placering van leerlingen af met leerkrachten.

²³ [Cao Toneel en Dans 2024](#) – artikel 4.3

²⁴ De Bredase bevolking bestaat voor 13% uit inwoners met een niet-westerse migratieachtergrond, 12% met een westerse achtergrond en 75% van de inwoners heeft een Nederlandse achtergrond: <https://allecijfers.nl/gemeente/breda/>

Bij voorstellingen voor het (V)SO houden we rekening met de publieksgrootte. De beperkte aantallen zijn tot heden financieel gedekt door incidentele middelen. In de nieuwe periode dekken we de uitkoopsom uit de meerjarensubsidie. Gezien de complexiteit van het werken met (V)SO scholen gaan we uit van consolidatie en niet van uitbreiding. Onze kennis delen we in de netwerken *Get Moved*, *Brabant Menu* en *Binnenstebuiten* om collega-gezelschappen te enthousiasmeren.

de Stilte onderschrijft artikel 29 & 31 van de Verenigde Naties waarin de [rechten van het kind](#) op kunst en cultuur zijn vastgelegd. We sluiten ons aan bij het programma [Verbeter Breda](#).

Educatie & participatie

Onze cultuurcoaches (2,5 fte) verzorgen 1.000 dansworkshops/teamtrainingen/lezingen per jaar. We helpen scholen bij visievorming, ontwikkelen lesmateriaal en assisteren leerkrachten bij de verwerking van een voorstelling.

In onze visie is het schrijven van een Sinterklaasgedicht ontoereikend om de weg naar poëzie te vinden. Voorstellingen voor de allerjongsten zijn geen overval op een passief publiek. Het beleven van een voorstelling is een activiteit en dat demonstreren kinderen als vanzelf. Het samen bijwonen van een dansvoorstelling met je kind is een belangrijk aspect van ouderbetrokkenheid.

Bij peuters zetten we in op taalontwikkeling. De combinatie van dans en taal is een uitstekend voertuig om kansengelijkheid te stimuleren en de woordenschat te vergroten. Het scholen van pedagogisch medewerkers door onze dansdocenten betekent een toename van het aantal pleitbezorgers van dans voor kinderen.

'Een meisje bij op onze groep had vroeger een waterhoofd. Hierdoor loopt ze achter in haar motorische ontwikkeling. De eerste dansworkshop vond ze heel spannend. Ze gaf bij mij aan dat ze het niet kon. Tijdens de tweede workshop nam ik haar mee aan de hand. Stapje voor stapje ontdekte ze dat ze het wel kon. Ze kreeg zelfvertrouwen en bloeide op.' - Pedagogisch medewerker van voorschool de Werveltuin Breda

In de afgelopen periode heeft de Stilte een voorstellingsbegeleider aangesteld om een ordentelijke ontvangst bij schoolvoorstellingen in het buitengebied te garanderen. Een heldere introductie bij theaterbezoek bevordert de concentratie van een nieuw publiek.

De succesvolle pilot om scholen uit Brabantse dorpen naar Breda en Eindhoven te vervoeren heeft bijgedragen aan een groter bereik. Dit beleid wordt doorgezet. Vervoer is een barrière. We overwegen *crowdfunding* voor de aanschaf van een touringcar.

Publieksbenadering & marketing

de Stilte presenteert jaarlijks 50 openbare voorstellingen voor een publiek van kinderen, ouders en grootouders. We streven naar een gemiddelde zaalbezetting van 70%. We hebben campagnes voor *descion makers* - hoogopgeleide moeders tussen 25-39 jaar en actieve senioren met kleinkinderen – ontwikkeld. Regelmatig werken we samen met partijen als de [Quiet Community](#) en [Stichting de Vrolijkheid](#) om gezinnen met een kleine beurs en nieuwe Nederlanders te ontvangen. Dat maken we vanaf 2025 structureel.

In 2021 is het marketingteam versterkt met een onlinemarkteer (0,6 fte). We maken gebruik van organische content op *socials* en adverteren op lokale platforms als [Mommunity](#) en [KidsProof](#).

In 2025 investeren we in een nieuwe website. We gebruiken daarbij de richtlijnen voor [Toegankelijkheid van Webcontent \(WCAG\) 2.1](#) zodat de gebruikersdoelgroep vergroot wordt.

Onze strategie combineert online- en offline-middelen voor een optimale [conversie-attributie](#) op basis van *Touch-tell-sell*:

- *touch*: vanaf 2025 vergroten we de zichtbaarheid met mupi-campagnes, online-bannering, advertenties via lokale media en lokale platforms;
- *tell*: met *free publicity*, nieuwsbrieven, huis-aan-huiskranten, advertorials en inarticle video's informeren we het publiek. Onze communicatiestrategie is gebaseerd op de principes van [The Golden Circle](#) van Simon Sinek. We verkopen in eerste instantie een visie en in tweede instantie een product;
- *sell*: samen met theaters ontwikkelen we publieksacties om potentiële bezoekers te verleiden. We streven naar een toegankelijk prijsbeleid en hebben budget gereserveerd om te experimenteren met *pay-what-you-can*.

Een nieuwe doelgroep zijn kinderen van de buitenschoolse opvang die we verleiden tot groepsbezoeken tijdens schoolvakanties.

de Stilte is lid van Podiumkids, een marketingcollectief van 27 jeugdtheatergezelschappen. Samen brengen we voorstellingen onder de aandacht op [www.podiumkids.nl](#).

Programma

Om voorstellingen toegankelijk te maken voor hoogsensitieve kinderen presenteren we deze in een toneel-op-toneelsetting met een beperkte publiekscapaciteit. *Wacht 's Even* voeren we uit op locatie voor kinderen die door hun beperking(en) niet naar een theater kunnen. Vanaf 2025 ontwikkelen we met Philzuid een voorstelling voor het speciaal onderwijs.

In regio's (Land van Altena, Tholen) waar dans des duivels is, presenteren we onder het kopje muziekvoorstelling producties met live muziek.

1-2tjes zijn ontwikkeld om kwalitatief hoogstaande dans in de klas te brengen. In de voorbije 17 jaar zijn 21 dansduetten uitgebracht, 4.750 speelbeurten op scholen, festivals, theaters en speciale locaties gerealiseerd voor 155.000 toeschouwers. Vanuit het onderwijs wordt veelvuldig gevraagd om duetten met mannen om de identificatie te bevorderen. In samenwerking met Assitej Zuid-Afrika wordt het project met Zuid-Afrikaanse dansers en choreografen in Zuid-Afrikaanse scholen geïmplementeerd. In 2019 zijn we bij de grotere producties begonnen onderbouw en bovenbouw uit stad én platteland gelijktijdig te ontvangen. In wezen komen schoolvoorstellingen daarmee overeen met openbare voorstellingen die doorgaans door de hele familie bezocht worden. In het onderwijs is het een novum.

In oktober en november 2021 en in januari 2023 heeft de Stilte met Cappella Pratensis en Remy van Kesteren de productie *Oor/Sprong* in drie kerken gepresenteerd. In de nieuwe periode gaan we opnieuw een (erfgoed)locatievoorstelling maken in een omgeving waar geen theater te vinden is. We zetten in op gebieden in Noord-Brabant waar het programma Cultuureducatie met Kwaliteit niet aanwezig is.

[AZC Basisschool Prinsenbos](#) neemt jaarlijks onze lessenreeks [de Magische wereld van het Boek](#) af. In dansworkshops krijgen kinderen de kans om een eigen wending te geven aan de gedrukte werkelijkheid. In de komende periode maken we er beleid van dat kinderen en ouders bij try-outs en premières de Stilte in het theater bezoeken.

Bedrijfsmatige gezondheid²⁵

Niet alleen de voorstellingen van de Stilte, ook de organisatie zelf is een product van groeiend inzicht. We verenigen artistieke en zakelijke doelen. Zowel maakproces, productie als verkoop hebben we in eigen beheer. We hebben volledige zeggenschap over het eigen werk en staan in direct contact met onze afnemers. We presenteren voorstellingen in meerdere circuits, waardoor inkomsten niet afhankelijk zijn van de nieuwste mode.

Klimaat-positief-werken

In 2018 is ons pand geïsoleerd en energieneutraal gemaakt. In 2021 zijn theater –en kleedruimten gerenoveerd en is sluipverbruik aangepakt door bewegingsmelders. In 2023 is een elektrische auto aangeschaft en in 2024 een nieuwe bakwagen. De CO₂-uitstoot van het wagenpark is meer dan gehalveerd. 90% van het woon-werkverkeer is met het openbaar vervoer en de fiets.

In 2025-2028:

- stellen we een driekoppig team aan met een eigen deelbudget om de ecologische voetafdruk te verkleinen;
- voeren we klimaatgesprekken met het personeel om milieuvriendelijke keuzes vanzelfsprekend te maken;²⁶
- implementeren we stapsgewijs ons afvalpreventieplan;²⁷
- is ons inkoopbeleid lokaal georiënteerd: we minimaliseren de inkoop van goederen en diensten bij internationale postorderbedrijven -en platforms;
- gaan we [duurzaam bankieren](#) en sluiten we onze bankrekeningen over naar de Volksbank;
- rapporteren we de CO₂ -en milieu-impact in de jaarrekening met behulp van de [Milieubarometer](#).

Governance Code Cultuur

de Stilte werkt met een Raad-van-toezicht-model en past de Governance Code Cultuur 2019 (GCC) toe. De samenstelling van de RvT is een afspiegeling van de Bredase samenleving. In 2021-2023 is de

²⁵ De financiële positie en de cijferanalyses zijn opgenomen in de toelichting op de begroting

²⁶ <https://www.klimaatgesprekken.nl/voor-organisaties/>

²⁷ <https://www.zerowasteexpeditie.nl/>

heterogeniteit bestendig door de aanstelling van een lid van niet-westerse afkomst en een *young professional*. Functieprofielen zijn geactualiseerd, er is een informatieprotocol opgesteld en geïmplementeerd en er zijn aanvullende afspraken gemaakt ten aanzien van belangenverstrengeling.²⁸ Onze toezichthouders zijn ambassadeurs bij premières, vernissages, presentatiedagen en voorstellingen in eigen huis. Geregeld sluiten leden aan bij monitorgesprekken met subsidiënten en afspraken met coproducenten.

Om het werkgeverschap en opvolgingsvraagstukken van directeur-bestuurders adequaat te beleggen is een afvaardiging van leden aangesteld in de remuneratiecommissie. Er zijn profielschetsen gemaakt van de directeur-bestuurders en de bedrijfscontinuïteit is getoetst door een *key person risk analysis*. In 2023 is een nieuwe toezichthouder aangesteld met praktijkervaring in transitieprocessen. Begrotingen en jaarrekeningen worden voorbereid door twee leden van de auditcommissie en de zakelijk directeur. Naar aanleiding van de jaarbespreking in 2023 met de accountant is *treasurybeleid* ontwikkeld. Vanaf 2023 ontvangen toezichthouders een vrijwilligersvergoeding die gedoneerd wordt aan de stichting. Hiermee is de vergoeding [fiscaal aftrekbaar](#) voor leden.

Er is speciale aandacht voor een veilige werkcultuur. Leden hebben workshops en een webinar over dit onderwerp gevolgd bij [Cultuur & Ondernemen](#). Er zijn afspraken gemaakt met de (externe) vertrouwenspersoon om zijn aanwezigheid meer zichtbaar te maken. Op zijn initiatief zijn gesprekken met medewerkers gevoerd met als uitkomst dat er geen bijzonderheden zijn die de grenzen van het toelaatbare overschrijden.

In 2023 is de Raad van Toezicht begeleid door Cultuur & Ondernemen bij de zelfevaluatie.

In de periode 2025-2028:

- werkt de Stille toe naar een organische overdracht van taken van de artistiek bestuurder;
- werken we met een vooraf opgestelde jaaragenda (implementatie vanaf 2024);
- wordt het introductieprogramma voor nieuwe leden aangescherpt en geïmplementeerd (2025);
- actualiseren we samen met de directie de *cybersecuritystrategie*;
- wordt betrokkenheidsonderzoek onder medewerkers gedaan door een externe partij en worden de aanbevelingen geëvalueerd en geïmplementeerd (2025-2026);
- wordt scholing van toezichthouders permanent verankerd in begroting en werkwijze (2025);
- gaat de Raad van Toezicht, vanuit de wens om jongvolwassenen te betrekken bij besluitvorming, periodiek (informele) gesprekken voeren met medewerkers (met speciale aandacht voor beginnende dansers).

Tot slot

Misschien is niets helemaal waar?
Zelfs daar is misschien helemaal niets.

Misschien is zelfs daar helemaal niets waar.
Waar, hier? Nee, daar...
Waar....eh....

*Misschien is niets geheel klaar,
en zelf dit niet
geen idee*

²⁸ Deze afspraken zijn als addendum toegevoegd aan het reglement tussen Raad van Toezicht en bestuur

deStilte

